

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 40851/08

İlhan FIRAT / Türkiye

27 Ağustos 2013 tarihinde,

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Paulo Pinto de Albuquerque,

ve *Daire Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire), 6 Ağustos 2008 tarihli yukarıda belirtilen başvuruyu ve davada dostane çözümün kabul edilmesine ilişkin usulüne uygun deklarasyonları dikkate alarak yapılan müzakereler sonrasında aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAY ve OLGULAR ile USUL

Başvuran, İlhan Fırat, Türk vatandaşı olup 1982 doğumludur ve Hakkari' de ikamet etmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM veya Mahkeme olarak anılacaktır] önünde, Hakkari' de görev yapan avukat F. Timur tarafından temsil edilmiştir.

Türk Hükümeti ise ("Hükümet") kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

Davanın kendine özgü koşulları, taraflarca ifade edildiği şekilde, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Başvuran, zorunlu askerlik görevini ifa ederken, disipline aykırı eylem nedeniyle özgürlükten yoksun bırakıcı şekilde iki gün oda hapsiyle

cezalandırılmıştır. Başvuran, Askeri Disiplin Cezaevinde tutuklu kaldığı süre boyunca kötü muamelelere maruz kalmış ve bu nedenle on beş gün iş göremezlik raporu almıştır.

Kötü muameleler nedeniyle söz konusu edilen kişilerden biri hapis cezasına mahkûm edilmiş, ardından da bu ceza para cezasına çevrilerek ertelenmiştir. Söz konusu edilen ikinci kişiye ilişkin olarak ise Ağır Ceza Mahkemesi atılı suçların zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle ceza davasının düşmesine karar vermiştir. Hâlihazırda, temyiz incelemesi Yargıtay önünde halen devam etmektedir.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesine açılan tazminat davası, başvuran tarafından davaya ilişkin masrafların ödenmemesi nedeniyle hiç açılmamış olarak kabul edilmiştir.

ŞİKÂyetLER

Başvuran, Sözleşme'nin 3., 6. ve 13. maddelerine dayanarak, Askeri Disiplin Cezaevinde tutuklu kaldığı süre boyunca maruz kaldığı kötü muamelelerden ve bu duruma ilişkin uygulanan birbirinden farklı yargılama usullerinin etkisizliğinden şikâyet etmiştir. Ayrıca tazminat talebinin Askeri Yüksek İdare Mahkemesi tarafından reddedilmesinden şikâyetçi olmuştur.

Başvuran, aynı zamanda Askeri Cezaevinde tutuklu kalması nedeniyle Sözleşme'nin 5. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Başvuran, ayrıca Sözleşme'nin 14. maddesi ve 12 nolu ek Protokolün 1. maddesine atıfta bulunarak, Kürt kökenli olması nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmiştir.

Son olarak, Sözleşme'nin 1. ve 18. maddelerinin ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

AIHM, Hükümet tarafından sunulan aşağıdaki deklarasyonu kabul etmiştir:

“Türk Hükümeti (“Hükümet”), mevcut Türk mevzuatına ve Hükümetin bu tür kabul edilemez davranışları önleme konusundaki kararlılığına rağmen Askeri Disiplin Cezaevinde tutuklu kaldığı süre boyunca bir ere uygulanan kötü muamelelerden, somut olayda olduğu gibi bireysel durumların meydana gelmesinden dolayı üzüntü duyduğunu ifade etmektedir.

Hükümet, bu tür muamelelerin uygulanmasının Sözleşme’nin 3. maddesinin ihlaline sebep olduğunu kabul etmektedir. Hükümet, uygun talimatları yayımlamaya ve Sözleşme’nin 3. maddesinin gerekliliklerine – etkin soruşturma yürütme yükümlülüğünü ve başvuran tarafından ileri sürülen eylemler gibi yasaya aykırı eylemlerin etkin şekilde önlenmesini sağlayacak şekilde ceza sisteminin uygulanmasını kapsayan - gelecekte de riayet edilmesini güvence altına almak için gereken bütün tedbirleri kabul etmeye taahhüt etmektedir.

Hükümet, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde derdest olan yukarıda numarası belirtilen başvuruya konu olan davada dostane çözüme varmak amacıyla başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, İlhan Fırat’a her türlü maddi ve manevi zarar ile masraf ve harcamaları kapsayacak şekilde 40 000 Avro (kırk bin) ödemeyi önerdiğini bildirmektedir.

Bu meblağ, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk Lirası’na çevrilecektir. Bu meblağ, Mahkeme tarafından kabul edilen kayıttan düşme kararının tebliğini müteakip üç ay içinde ödenecektir. Hükümet tarafından ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası’nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacaktır. Bu meblağın ödenmesi, davanın nihai çözüme kavuşturulması anlamına gelecektir.”

AIHM, başvuran tarafça imzalanan aşağıdaki deklarasyonu kabul etmiştir:

“Aşağıda imzası bulunan ben, Fahri Timur, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde derdest olan yukarıda anılan başvurunun dostane çözümle sonuçlandırılması amacıyla Türk Hükümetinin başvuran İlhan Fırat’a kendisi tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, her türlü maddi ve manevi zarar ile bütün masraf ve harcamaları karşılayacak şekilde 40 000 Avro (kırk bin) ödemeye hazır olduğunu beyan ederim.

Bu meblağ, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk Lirası’na çevrilecektir. Bu meblağ, Mahkeme tarafından kabul edilen kayıttan düşme kararının tebliğini müteakip üç ay içinde ödenecektir. Hükümet tarafından ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası’nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacaktır.

Müvekkilime danıştıktan sonra, kendisinin bu öneriyi kabul ettiğini ve diğer yandan, Türkiye aleyhine yaptığı başvuruya dayanak oluşturan olaylarla ilgili diğer her türlü iddiasından vazgeçtiğini bildirmek isterim. Davanın nihai çözüme kavuşturulduğunu beyan ederim.”

AİHM, taraflarca varılan dostane çözüm anlaşmasını dikkate almaktadır. Bu çözüm yolunun, Sözleşme ve Protokollerinde belirtildiği üzere insan haklarına saygı ilkesinden esinlenilerek oluşturulup oluşturulmadığını incelemelidir.

Bu bağlamda, Mahkeme; kişi, polis ya da diğer devlet görevlilerince Sözleşme’nin 3. maddesine aykırı bir muameleye maruz kaldığını ifade ettiğinde, bu hükmün, “*Sözleşme’de tanımlanan hak ve özgürlükleri kendi egemenlik yetkisi içinde bulunan herkes için güvence altına almayı*” öngören Sözleşme’nin 1. maddesindeki devletin genel ödeviyle birlikte değerlendirildiğinde, resmi ve etkili bir soruşturma yapılmasını zımnen gerektirdiğini hatırlatmaktadır. Ulusal yetkililerin etkin bir soruşturma açma ve yürütme yükümlülüğüne ilişkin olarak AİHM, *Menecheva / Rusya* (no. 59261/00, § 67, AİHM 2006-III), *Batı ve diğerleri / Türkiye*(no. 33097/96 et 57834/00, §§ 134-137, AİHM 2004-IV (alıntılar)) ve *Abdülşamet Yaman / Türkiye* (no. 32446/96, § 54, 2 Kasım 2004) kararlarında belirtilen içtihadından doğan ilkelere atıfta bulunmaktadır. Bu bağlamda, ulusal

yetkililer; Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı davranışların faillerinin aleyhlerinde çürütülemez deliller bulunmasına rağmen cezai sorumluluktan büyük oranda muaf tutulmalarına imkân vermeyecek şekilde yeterli çabukluk ve makul özenle hareket etmek için gereken bütün pozitif tedbirleri almakla yükümlüdürler (Yukarıda anılan *Batı ve diğerleri*, 146. paragraf). Son olarak ceza sisteminin uygulanması, başvuran tarafından ileri sürülen eylemler gibi yasaya aykırı eylemlerin etkin şekilde önlenmesini sağlayacak nitelikte caydırıcı bir güç oluşturmalıdır (bk. bu anlamda, *Okkalı / Türkiye*, no. 52067/99, AİHM 2006-XII (alıntılar)).

Hükümetin deklarasyonunda belirtilen öneriler ve bu sayede amaçlanan taahhütleri dikkate alan AİHM, tarafların vardığı dostane çözüm anlaşmasının, işbu Sözleşme ve Protokolleri ile tanınan insan haklarına saygı ilkesinden esinlenilerek oluşturulduğu kanısındadır ve ayrıca başvurunun incelenmesinin devamını bu aşamada haklı kılan bir neden görmemektedir. Sonuç olarak bu başvurunun kayıttan düşürülmesi uygundur.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Sözleşme'nin 39. maddesi uyarınca başvurunun kayıttan düşürülmesine karar verir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan